

Kwaliteitsstandaard voor het zieke kind en gezin die kinderverpleegkundige zorg nodig hebben in de eigen omgeving

Wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen, handreikingen en kwaliteitsstandaarden voor verpleegkundigen en andere professionals in de zorg leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van ons handelen. V&VN werkt aan verschillende trajecten, om de kwaliteit van zorg steeds te verbeteren. Een van die trajecten is het V&VN Programma Kwaliteitsstandaarden. Vanuit dit programma worden kwaliteitsstandaarden gemaakt voor en door de beroepsgroepen. V&VN-leden kiezen zelf de thema's en de producten die ontwikkeld moeten worden. Kwaliteitsstandaard voor het zieke kind en gezin die kinderverpleegkundige zorg nodig hebben in de eigen omgeving is de eerste standaard die vanuit dit programma. De standaard wordt medio juni opgeleverd. Alke Nijboer en Gerda van Bergen pikten de krenten over deze standaard voor je uit de pap.

Tekst: Alke Nijboer en Gerda van Bergen

Waar gaat de kwaliteitsstandaard over?

Deze kwaliteitsstandaard beschrijft wat goede kinderverpleegkundige zorg in de eigen omgeving is voor kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar met een lichamelijke aandoening en het gezin. Veel zieke kinderen en jongeren hebben geen kinderverpleegkundige zorg in de eigen omgeving nodig; deze kwaliteitsstandaard gaat over alle kinderen en jongeren die op basis van een somatische grondslag wel kinderverpleegkundige zorg nodig hebben, in welke vorm en

Wat is het probleem in de huidige praktijk?

In de praktijk werd veel duidelijkheid gemist over wat goede zorg aan zieke kinderen in de eigen omgeving omvat. Zo is het voor ouders vaak onduidelijk wat van de verschillende professionals en instanties kan worden verwacht, wie welke rollen en verantwoordelijkheden hebben en wat de minimale kwaliteitseisen van goede zorg zijn. Dit houdt onder andere in; flexibiliteit over de zorginzet, zorgvuldige informatievoorziening aan de ouders en het belang dat het kind naar school kan. Daarnaast noemen veel kinderverpleegkundigen en wijkverpleegkundigen dat er nog een grote winst te behalen is in het versterken van de eigen regie bij ouders. Er wordt nog veel gedacht vanuit het perspectief 'wat kan ik de ouders en het kind bieden', in plaats van te denken vanuit de wensen en behoeften van het kind en de ouders. Zo wordt bijvoorbeeld aanbevolen duidelijkheid te scheppen over een vast aanspreekpunt en een juiste voorbereiding en voorlichting van de ouders door bijvoorbeeld in een aparte ruimte zelf voor het kind te zorgen binnen de beschermde omgeving van het ziekenhuis of kindzorghuis.

Er is nog grote winst te behalen in het versterken van de eigen regie bij ouders

op welk moment dan ook. Kinderverpleegkundige zorg brengt voor ouders vragen met zich mee over onder meer de uitvoering, organisatie en bekostiging van de verpleegkundige zorg en de ontwikkeling van het kind op diverse domeinen. Om deze vragen adequaat te beantwoorden, dienen de kinderarts en kinderverpleegkundige vanuit het ziekenhuis of een andere intramurale setting goed samen te werken met de kinderverpleegkundige en andere professionals zoals de jeugd- en wijkverpleegkundige vanuit de omgeving thuis. De kwaliteit van leven en het welzijn van het kind en gezin dienen centraal te staan. Dit betekent dat de behoeften van het kind en gezin het vertrekpunt moeten zijn en dat de zorg gericht is op alle kinderleefdomeinen: medisch, ontwikkeling, sociaal en veiligheid. In de praktijk wordt aan deze voorwaarden vaak nog niet voldaan.

Wat zijn de belangrijkste elementen uit de kwaliteitsstandaard en wat zijn de belangrijkste afspraken?

Eén van de belangrijkste elementen van deze kwaliteitsstandaard is dat gewerkt wordt vanuit de zorgketen: hoe kan de zorg in het ziekenhuis het beste gecontinueerd worden naar de zorg thuis? Een belangrijk onderdeel hiervan is dat alle zorgprofessionals werken vanuit één zorgplan, met de daarbij horende kwaliteitselementen voor verslaglegging en overdracht. Een van de aanbeve-

lingen is bijvoorbeeld dat alle betrokken professionals de overdracht van zorg structureren volgens de standaard *Verpleegkundige overdrachtgegevens kind en gezin*. Deze methodiek is opgesteld door het Medisch Kindzorg Systeem, waarvan V&VN een partner is.

Wat zegt de kwaliteitsstandaard over de taak en rol van de verpleegkundige?

De kwaliteitsstandaard gaat in op het gehele proces - van beslisboom, hulpbehoeftescan tot zorgplan en indicatiestelling. Als we dit laatste als voorbeeld nemen: welke competenties moet je als verpleegkundige hebben en hoe kun je samen met de ouders en het kind tot een goede indicatie komen? Elementen die worden benoemd zijn kennis over wet- en regelgeving, patiëntproblemen, het in kaart brengen van het sociale netwerk en motiverende gespreksvoering. Daarnaast zijn de kaders zoals beschreven in het Normenkader *Indiceren en organiseren van zorg thuis* leidend. Een ander voorbeeld is oog hebben voor een goede balans tussen draagkracht en draaglast: in het bijzonder bij ouders die moeite hebben met het aangeven van hun grenzen. Begrens de zorgverlenersrol van ouders als zij dat wensen en respecteer hun rol als zij wel verpleegkundige zorg willen leveren.

Wat is jullie het meest bijgebleven en wat wil je andere verpleegkundigen meegeven?

Om kinderen vooral kind te laten zijn, is het belangrijk om de zorg in de eigen omgeving goed te organiseren. Alleen op die manier kan het kind meedoen met

leeftijdsgenootjes en zich 'niet anders' voelen. Deze standaard geeft verpleegkundigen meer grip op deze zorg en de elementen waar deze zorg minimaal aan moet voldoen. Verpleegkundigen, voornamelijk werkzaam in de thuissituatie, zien het kind en het gezin dagelijks. Ze weten precies wat in het gezin speelt en welke behoeften kind en gezin hebben. Daarom is het aan verpleegkundigen thuis om deze centrale rol, samen met de ouders en het kind, in de keten te pakken. Draag dit als verpleegkundige uit. Het belangrijkste hierbij is ook vooral om een coach voor het gezin te zijn: begeleid hen door het proces in plaats van direct de zorg over te nemen. ☺

Meer weten?

Je kunt binnenkort meer lezen over de kwaliteitsstandaard *Verpleegkundige zorg aan het zieke kind en het gezin in de eigen omgeving* op www.venvn.nl/themas/richtlijnen-en-protocollen/databank.

Wil je daarnaast meer weten over de ontwikkeling van V&VN kwaliteitsstandaarden? Ervaar jij rond bepaalde thema's vraagstukken of dilemma's, waarvoor een kwaliteitsstandaard wellicht een oplossing kan zijn? Mail jouw vragen en ideeën naar richtlijnen@venvn.nl en kijk voor meer informatie op <https://www.venvn.nl/Themas/Richtlijnen-en-protocollen/Kwaliteitsstandaarden>

Gerda van Bergen is unithoofd kinderafdeling/ neonatologie en van oorsprong kinder- en neonatologie verpleegkundige.

Alke Nijboer is Adviseur Kwaliteitsstandaarden bij V&VN